

1

Vastaukset tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2023 esitettyihin huomioihin

Sisällysluettelo

Kaupungin talouden analyysi, arviointikertomuksen s. 8 – 15	3
Strategian toteutumisen arviointi arviointikertomuksen s. 16 – 23	4
Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen	6
Kaupunginhallitus, s. 24-30.....	6
Osallisuus- ja vetovoimapalvelut, s. 31- 32	7
Hyvinvoinnin toimiala, s. 33-39.....	8
Kaupunkiympäristön toimiala, s. 40-46.....	10
Joensuun Vesi, s. 43-45.....	11
Tilakeskus s. 45-46	11
Kaupungin kokonaistuloksellisuuden arviointi	12
Henkilöstö, s. 47-53	12
Palvelujen laatu, s. 54-57.....	13
Muita arviointeja toiminnasta ja taloudesta, s. 58-62	13

Kaupungin talouden analyysi, arviointikertomuksen s. 8 – 15

<p>Kaupungin talouden ylijäämää saatiin kerrytettyä talousarvioon verrattuna selkeästi enemmän, mikä auttaa jatkossa. Vuoden 2023 tulos oli lähes 21 milj. euroa ylijäämäinen, mutta se sisälsi poikkeuseriä, joita oli verotulojen osalta 16–17 milj. euroa. Rahastojen loppuvuoden 2023 kehitys tuki kaupungin positiivista tulosta.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Vuoden 2023 tulos oli ylijäämäinen, mutta taustalla oli poikkeuksellisia eriä. Erityisesti hyvinvointialueiden käynnistymiseen liittyneet verohännät tukivat vuoden 2023 taloutta. Myös valtionosuuksien taso oli vuonna 2023 huomattavasti korkeampi kuin vuonna 2024.</p>
<p>Talouden tasapainotusta arvioitaessa, Joensuun kaupungilla ei ole taaseessa kattamatonta alijäämää. Aiemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää oli oman pääoman oikaisun jälkeen 24,5 milj. euroa. Tilikauden 2023 ylijäämä oli 20,9 milj. euroa ja siten kertynyt ylijäämä nousee 45,4 milj. euroon. Vaikka talouden tasapainon tavoitetila toteutui, oli vuosi poikkeuksellinen ja talouden todellinen tilanne selviää vasta vuodesta 2024 alkaen. Valtionosuuksien lasku tulee vaikuttamaan huomattavasti kaupungin talouteen ja siten kertyneen ylijäämän määrään</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Verotulojen ja valtionosuuksien vakiintuessa sote-uudistuksen jälkeiselle pysyvälle tasolle kaupungin talous painuu alijäämäiseksi. Vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio oli noin 16 milj. euroa alijäämäinen. Talouteen kohdistuu pysyvä noin 20 milj. euron sopeutuspaine.</p>
<p>Tarkastuslautakunta pyytää myös läpinäkyvyyttä kustannusten toteutuman vertaamisesta alkuperäiseen hankesuunnitelmaan, ei vain viimeisimpään talousarvioon. Näin saataisiin näkyville kustannusten kokonaisylytys tai -alitus</p>	<p>Yleensä kustannusmuutosten syynä on hankkeen sisällön muuttuminen alkuperäisestä. Tämän vuoksi pelkkä vertailu alkuperäiseen ei aina ole tarkoituksenmukaista. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi tuodaan jatkossa esille keskeisimmät syyt mahdollisiin muutoksiin ja niiden vaikutus kustannuksiin. Tällöin välittyy tieto myös kustannusten muutos alkuperäiseen verrattuna.</p>
<p>Eräiden kaupungin investointihankkeiden kustannustaso on noussut huomattavasti alkuperäisestä arviosta. Osittain syynä on yleinen rakentamisen hintatason nousu, mutta jo hankkeen suunnitteluvaiheessa tulisi tehdä enemmän vaihtoehtoisia arvioiteja ja laskelmia eri rakennustavoista.</p>	<p>Suunnitteluvaiheisiin sisältyy lähtökohtaisesti aina arvio eri rakennustavoista ja tämän avulla haetaan taloudellisesti perusteltu ratkaisu. Tämä ei poista kustannusmuutosten mahdollisuutta, sillä erityisesti peruskorjauskohteissa lisä- ja muutostöitä ei suunnitteluvaiheessa voida kokonaan eliminoida.</p>

Strategian toteutumisen arviointi arviointikertomuksen s. 16 – 23

<p>Parhaiten strategisista painopistealueista toteutuivat osaavan ja innostuneen henkilöstön Joensuun sekä osallisuuden, menon ja meiningin Joensuun tavoitteet. Myös kaupungin keskeiset taloudelliset tavoitteet toteutuivat, mutta niitä tuki kuntatalouden murrostilanne hyvinvointialueuudistuksen jälkimainingeissa. Tulevien vuosien talouden muutosten lisäksi tarkastuslautakunta nostaa huolenaiheeksi korjausvelan määrän, jota ei pidä unohtaa uusia investointeja tehtäessä. Mitä enemmän kaupunki investoi uusiin rakennuksiin, sitä vaikeampi on huolehtia korjausvelan määrästä. Kunnallisveroprosentti säilyi tavoitetilan mukaisena, koska vuonna 2023 kunnat eivät itse saaneet muuttaa tuloveroprosenttiaan hyvinvointialueuudistuksen seurauksena.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio korjausvelan kasvuriskistä on aivan oikea. Tämän riskin pienentämiseksi on erittäin tärkeää säilyttää riittävä investointitaso. Tällöin niinä vuosina, jolloin uudisrakennustarve on vähäisempää, voidaan kohdentaa rahoitusta korjausvelan hillintään.</p> <p>Tarkastuslautakunnan huomion mukaisesti kunnallisvero laski lainsäädännön muutoksen mukaisesti ollen vuonna 2023 7,86 %.</p>
<p>Kasvatuksen, opetuksen ja opiskelun Joensuuhun liittyvät mittarit nuorten syrjinnästä sekä pahoinvoinnista herättävät tarkastuslautakunnassa suurta huolta. Tavoitetilaan vuodelle 2023 on päästy vain osittain, ja verraten vuodelle 2025 asetettuun tavoitetilaan, ollaan useissa mittareissa paljon jäljessä. Jotta strategiakaudelle asetettuun tavoitetilaan voidaan päästä, edellyttää se kaupungilta konkreettisia toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Strategiakauden tavoitteet on asetettu erittäin korkealle, jolloin toteuttaminen vaatii myös riittäviä resursseja.</p>	<p>Huomio on aiheellinen. Kyse on kansallisesta ja osin kansainvälisestä kehityssuunnasta, joka on lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta huolestuttava. Strategian tavoitteet eivät ole kaikin osin pystyneet reagoimaan kehityksen negatiiviseen vauhtiin. Kyseessä on kompleksinen kokonaisuus, johon yksin ei voida vastata kaupungin toimin resursoinnin tasosta riippumatta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään koko ajan vaikuttavaa pitkäjänteistä työtä läpi kaupungin palvelujärjestelmän.</p>

<p>Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille, että talous ja investoinnit ovat alkaneet ohjaamaan kaupungin toimintaa suuremmissa määrin. Tämä tarkoittaa sitä, että kestävän talouden painotus strategian toteuttamisessa suurenee koko ajan. Jos taloutta halutaan tulevaisuudessa tasapainottaa, näkyy se muiden strategisten tavoitteiden resursoinnissa ja toteutumisessa. Kaupungin suurimmat menot syntyvät kasvatuksessa ja koulutuksessa, joten väistämättä tehostamis- ja säästötoimenpiteet kohdistuvat lapsiin ja nuoriin. Jotta Kasvatuksen, opetuksen ja opiskelun Joensuu -painopisteen tavoitteisiin halutaan päästä, edellyttää se enemmän resurssien kasvattamista kuin vähentämistä. Kaupungilla on aito tarve tehostaa sen taloutta, mutta samalla sen tulee huolehtia muiden strategisten painopisteiden toteutumisesta.</p>	<p>Talouden tilanteen kiristyminen on tuonut kestävän talouden suunnittelun entistä keskeisempään asemaan. Tasapainoinen talous turvaa kaupungin palveluiden tuottamisen myös jatkossa ja tukee kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamista laajasti. Kaupungin kasvu edellyttää resurssien tarkkaa priorisointia talouden tasapainotustyön rinnalla.</p> <p>Kestävä talous ja kasvatuksen, opetuksen ja opiskelun Joensuu – painopisteen tavoitteet eivät ole ristiriidassa. Pitkäjänteisellä palveluverkkotarkastelulla halutaan varmistaa, että kaupungin talous tulee kestäväksi laskevan lapsimäärän tuomat vaikutukset esimerkiksi valtionosuuksiin. Samalla turvataan mahdollisimman hyvät resurssit perustehtävään, eli lasten ja nuorten kasvattamiseen, opettamiseen ja kohtaamiseen.</p>
<p>Toimeenpano-ohjelmien suuri määrä on tarkastuslautakunnan näkökulmasta johtanut siihen, ettei niissä ole riittävästi resursseja ja niihin ei ole pystytty keskittymään tarpeeksi. Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimeenpano-ohjelmia tulisi olla kohtuullinen määrä ja niillä jokaisella tulee olla omistajuus, jotta tavoitteisiin voidaan päästä.</p>	<p>Uuden valtuustokauden alkaessa vuoden 2025 aikana valmistellaan uusi strategia. Tässä yhteydessä on tarkoituksenmukaista arvioida myös strategiaa toimeenpanevien ohjelmien määrää.</p>

Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen

Kaupunginhallitus, s. 24-30

<p>Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota työelämän kohtaanto-ongelmaan, korkeaan työttömyysasteeseen ja etenkin pitkäaikaistyöttömien määrään, jota ei ole saatu parannettua hankkeista huolimatta. Työllisyyspalveluiden asiakasmäärä on lisääntynyt ja asiakkaat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä työllisyyspalveluiden toimintaan.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainnot työelämän kohtaanto-ongelmasta ja työttömyysasteesta ovat oikeita. Pitkäaikaistyöttömien määrä on edelleen suuri, vaikka ollut laskemaan päin viime vuosina. Hankkeiden avulla ollaan saatu aikaan eläkeratkaisuja sekä siirtymisiä avoimille työmarkkinoille ennen työttömyyden pitkittymistä. Työllisyyspalveluita kehitetään edelleen vastaamaan asiakkaiden tarpeita sekä tulevaa TE2024-muutosta.</p>
<p>Työllisyyspalveluissa näkyy kasvavana määränä alueelle muuttaneet ukrainalaiset, joiden työllistymiseen tulee panostaa muun kotouttamistyön ohella.</p>	<p>Ukrainalaisille on tarjottu tukea ja palveluita työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Lakisääteisiä ja vapaaehtoisia työllisyyspalveluita on pystytty tarjoamaan riittävästi niiden kysyntään nähden yhteistyössä IHJ:n palvelujen kanssa.</p>
<p>Ukrainasta sotaa paenneiden tukeminen on erittäin tärkeää ja siinä International House Joensuulla on keskeinen rooli. Kaupungin ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön kehittämiseen tulee panostaa, jotta kotouttaminen onnistuu mahdollisimman</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. IHJ toimii aktiivisesti tilapäistä suojelua saavien, kuntaan siirtyneiden henkilöiden kotouttamiseksi Joensuuhun. Yhteistyö Siunsojen ja KELA:n kanssa on tiivistynyt ja toimijoiden roolit sekä vastuut ovat selkeytyneet.</p>
<p>Kaupungin henkilöstö on erittäin tyytyväinen uuden työterveyshuollon palveluihin.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Henkilöstölle tehdyn kyselyn mukaan tyytyväisyys työterveyshuollon palveluihin on selvästi kasvanut.</p>
<p>Business Joensuu Oy tarjosi vuonna 2023 yrityksille monipuolisia kasvu- ja kehityspalveluja. Erityisesti kasvuvalmennukset saivat positiivista palautetta yrittäjiltä. Uusien yritysten perustaminen ja kasvu- ja palvelut olivat aktiivisia, ja palvelujen kautta perustettujen yritysten määrä ylitti odotukset. Joensuun seudulle sijoittui vuonna 2023 yhteensä 108 yritystä, ja suunnitellut hankkeet etenivät odotetusti.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Jatkossa tavoitteenasettelua kehitetään edelleen palvelemaan paremmin Joensuun kaupungin toimintaa.</p>
<p>Tarkastuslautakunta on tyytyväinen Pohjois-Karjalan hankintatoimen toimintaan. Hankintatoimen rooli nähdään keskeisenä, koska sen toiminnan avulla voidaan välttyä suorilta leikkauksilta tekemällä hankintoja kustannustehokkaammin. Hankintatoimi hyödynsi aktiivisesti tietopyyntöjä ja markkinavuoropuheluita laadukkaassa valmistelussa, mikä lisäsi tarjousten määrää.</p>	<p>Kaupunginhallitus kiittää tarkastuslautakuntaa palautteesta. Tarkastuslautakunnan huomio hankintojen merkityksestä on oikea. Tietopyyntöjen ja markkinavuoropuheluiden käytön edellytys on hankintojen hyvä vuosisuunnittelu sekä riittävän aikaresurssin varaaminen hankintaa varten.</p>

Osallisuus- ja vetovoimapalvelut, s. 31- 32

<p>Tarkastuslautakunta näkee osallisuus- ja vetovoimapalveluiden toiminnan ja tavoitteiden onnistumisen positiivisena. Toiminta nähdään tärkeäksi, jotta kaupunkilaisten hyvinvointi sekä kaupungin veto- ja pitovoima saadaan säilytettyä. Pitovoiman kannalta pienten koulujen ja päiväkotien, esimerkiksi Tuupovaaran palveluiden, lakkauttaminen nähdään ongelmallisena asiana.</p>	<p>Osallisuus- ja vetovoimapalvelut kiittää tarkastuslautakuntaa palautteesta.</p> <p>Valtuusto päätti 17.6.2024 kokouksessaan säilyttää varhaiskasvatus- ja alakoulupalvelut Tuupovaarassa toistaiseksi. Palveluverkon tarkastelussa on vahvasti myös otettava huomioon lapsen etu, esimerkiksi oikeus ikätovereihin sekä mahdollisuus toteuttaa laadukasta varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelua.</p>
<p>Tarkastuslautakunta myös toteaa, että pitovoiman ylläpitäminen on lopulta tärkeämpää kuin monet varsinaiset kehittämishankkeet, ja sen pitäisi olla prioriteettina ylempänä kuin esimerkiksi matkailun ja majoituksen parantamiseksi tehtävät hankkeet.</p>	<p>Joensuu hakee kasvua. Alueelta kuitenkin muutetaan pois esimerkiksi opiskelujen jälkeen työn perässä. Pitovoiman ylläpitäminen ja parantaminen on ennen kaikkea tärkeää kansainvälisten maahanmuuttajien ja opiskelijoiden asettautumisen edistämiseksi. Näiden kohderyhmien pitovoimaan tähtäävät hankkeet eivät ole yksin osallisuus- ja vetovoimalautakunnan ratkaistavissa, vaan vaativat laajempaa kaupungin linjausta sekä resursointia. Käynnissä oleva Pohjoinen Lakeland -matkailuhanke vahvistaa matkailun avulla alueen saavutettavuutta (lento-, raide- ja kumipyöräliikenne) ja kaupungin tilojen käyttäminen tilapäismajoituspaikkoina on merkittävästi lisännyt suur- tapahtumien toimintaedellytyksiä alueella sekä lisännyt kaupungin kyvykkyyttä järjestää tilapäismajoitusta mahdollisten kriisien tai poikkeusolojen aikana.</p>
<p>Tarkastuslautakunta näkee yleisesti ongelmallisena, että nykyhallinnossa kaupungin perusbudjetissa ei ole rahaa kehittämiseen, vaan kehittämistyö toteutuu hankerahoituksen kautta. Metsäpääkaupunkiteeman näkyvyyteen kaupungin tulisi panostaa enemmän.</p>	<p>Nykyisellään kaupungin vuosittaiset osallisuus- ja vetovoimalautakunnan alaiset käyttömenot eivät mahdollista laajoja kehittämistoimia tai hankkeita, vaan työntekijöiden työaika sekä toiminnalliset ja taloudelliset resurssit kohdistuvat talousarviossa määrättyjen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseen. Erilaisia kehittämistehtäviä tehdään myös ulkopuolisin rahoituksen turvin esimerkiksi hankerahoituksen avulla. Tästä esimerkkinä Innokaupunki Joensuu -hankkeet, joiden avulla on edistetty esimerkiksi metsäpääkaupungin, fotonikan ja osin yrityskaupunki Joensuu -ohjelmankin tavoitteita.</p>

Hyvinvoinnin toimiala, s. 33-39

<p>Lapsiystävällinen kunta -työskentelyn ensimmäinen toimikausi (2021–2023) saatiin päätökseen ja Joensuu sai työstään Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Erityisenä haasteena tulevaisuudessa on, mitä tapahtuu kaikelle hankerahoilla järjestetyille ja kehitetyille toiminnalle, esimerkiksi tukiopetustunneille ja suomi toisena kielenä -ohjaajien ja opettajien resursseille sekä varhaiskasvatuksen mitoituksen ulkopuolisille hoitajille ja ohjaajille.</p>	<p>Hankerahoituksen tasojen laskeminen näkyy väistämättä toiminnassa. Kaikki lakisääteinen toiminta on turvattu kaupungin oman talousarvion kautta, mutta erityisesti korona-aikana jaetun ylimääräisen hankerahoituksen mahdollistamaa lisäpalveluiden tasoa joudutaan tarkistamaan, kun on palattu rahoituksellisesti normaalimmalle tasolle. Hankerahoituksen haaste kansallisesti on sen tason vaihtelu rahoituskausittain.</p>
<p>Tarkastuslautakunta on tyytyväinen hyvinvointiohjaajien toimintaan ja pyytää selvittämään niiden vakinaistamisen mahdollisuutta kouluissa. Nuorisokeskus Whisperin avautuminen kauppakeskus Iso Myyn yläkerrassa ja etsivän nuorisotyön siirtyminen sen tiloihin on erittäin positiivinen asia.</p>	<p>Vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmassa huomioidaan tarve vakinaistaa hyvinvointiohjaajien työsuhteita.</p>
<p>Tarkastuslautakunta näki mielellään koulutuspalveluissa konkreettisia sekä numeerisia tavoitteita ja mittareita ilmoitettuihin kiusaamistapauksiin, erityisopetuksessa olevien oppilaiden määrään ja muihin vastaaviin aihealueisiin.</p>	<p>Kiusaamistapauksia ei tilastoida koulutuspalveluiden tasoisesti, koska kiusaaminen on aina subjektiivinen kokemus ja sellaisena tulee myös käsitellä. Lisäksi kiusaamistapausten esille tuleminen ja niihin puuttuminen on tärkeämpää, kuin se, kuinka paljon kiusaamista on.</p>
<p>Älypuhelinien käyttö oppituntien aikana on opettajilta saadun tiedon perusteella myös yleistä. Tarkastuslautakunta haluaa edellisen vuoden arviointikertomuksen tavoin korostaa, että opetustilanteet tulisi saattaa rauhalliseksi kaikille oppilaille. Tarkastuslautakunta toivoo, että älypuhelinien käytöstä ja sen rajoittamisesta löydettäisiin yhteinen ratkaisu koulujen kesken.</p>	<p>Perusopetuslaki määrää ”Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.” Joensuun kaupungin koulujen järjestyssäännöt määrää ”Matkapuhelimen häiritsevä käyttö on kielletty kouluaikana.” Koulut toimivat näiden määräysten perusteella. Lisäksi kouluilla omia, koulun ja oppilaiden väliseen sopimiseen perustuvia keinoja vähentää älypuhelinien käyttöä kouluissa.</p>
<p>Tarkastuslautakunta haluaa nostaa erikseen esille koulupahoinvointiin ja kiusaamiseen puuttumisen. Vaikka kiusaamistapaukset ja koulupahoinvointi on valtakunnalliseen tasoon verrattuna paremmalla tasolla, on kaupungin strategiset tavoitteet huomattavasti korkeammalla. Niihin pääsemiseksi tarvitaan lisää käytännön toimenpiteitä ja resursseja.</p>	<p>Kaikilla kouluilla on päivitettyinä kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen malli. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ja siihen puuttuminen on ensiarvoisen tärkeää. Koulupahoinvoinnin juuri syihin pyritään puuttumaan Perhekeskus työskentelyllä.</p>

<p>Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella asiakkaat ovat tyytyväisiä varhaiskasvatuksen palveluihin.</p>	<p>Kyllä, Asiakaskyselyn (4-5/2023) perusteella huoltajat ovat erittäin tyytyväisiä Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen eli päiväkotien ja perhepäivähoidon laatuun (ka 4,4, vaihteluväli 1-5), henkilökunnan ammattitaitoon (ka 4,5, vaihteluväli 1-5) sekä toiminnan tavoitteellisuuteen ja monipuolisuuteen (ka 4,5, vaihteluväli 1-5). Myös Asiakaskyselyn tulokset 4-5/2024 ovat hienot. Tämä on mielestämme tärkeä veto- ja pitovoimatekijä, jota tulisi nostaa enemmän esille.</p>
<p>Tarkastuslautakunta näkee, että Joensuun kulttuuripalvelut ovat mittareiden mukaan hyvällä tasolla, sekä niille asetetut kaikki seitsemän tavoitetta toteutuivat onnistuneesti. Huomioitavaa on myös THL:n TEAvisarin tulos Joensuun kulttuurin osalta, joka oli 83 valtakunnallisen keskiarvon ollessa 66.</p>	<p>Kiitämme huomiosta.</p>
<p>Lastenkulttuurikeskus tavoitti laajan määrän lapsia vuoden aikana eri tapahtumien muodossa. Lipputuotot ja kävijämäärät ovat kasvaneet kaikilla alueilla, mikä on hyvä asia. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kulttuurihankkeissa hyödynnetään paikallista osaamista.</p>	<p>Kiitämme huomiosta.</p>
<p>On hyvä, että koko kaupunkialueella kehitetään ja ylläpidetään palveluja. Tärkeää on myös, että eri ikäryhmät huomioidaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.</p>	<p>Huomio on tärkeä. Kaupungin palveluita kohdennetaan kaikenikäisille kuntalaisille ja myös erityisryhmille laajasti ympäri kaupunkia. Yhteistyö yhdistysten ja järjestöjen kanssa mahdollistaa uudenlaista toimintaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.</p>

Kaupunkiympäristön toimiala, s. 40-46

<p>Yhdyskuntasuunnittelun asemakaavoituksessa on hidastavina tekijöinä olleet henkilöstöresurssihaasteet, valitukset, vaihtuvuus ja päällekkäiset työt. Korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty, kuten uudet vuorovaikutustavat, yritysvaikutusten arviointi, suunnittelun hankekortti ja kaavatöiden aloituskäytännöt. Joukkoliikenteessä positiivinen matkustajakehitys jatkunut (+19 %).</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeita.</p>
<p>Maanomistuksessa maanmyynnille asetettuja tavoitteita ei saavutettu Rantakatu 31 (entinen konservatorio) -kaavahankkeen venymisen vuoksi.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainto on oikea. Kaavahankkeen aikataulua jatkoi muun muassa hankkeeseen sisältynyt kumppanuuskaavoitusvaihe, missä kiinteistön ostajaehdokka osallistui kaavan kehittämiseen ja eri tahojen näkemysten yhteensovittaminen vei aikaa.</p>
<p>Metsien kustannuspaikka sujui taloudellisesti suunnitellusti. Toteuma ylitti korjatun talousarvion tuotto-odotuksen.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeita.</p>
<p>Yhdyskuntatekniikassa kunnossapidon kustannuksia nosti aliurakoinnin kustannusten nousu.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeita. Kustannustasoa nostavana tekijänä oli pääasiassa polttoaineiden ja konekustannusten kohoaminen.</p>
<p>Nolla tapaturmaa ja talousarvion alittuminen yhdyskuntatekniikan tulosalueella ovat hyviä asioita.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan havainnot ovat oikeita.</p>

Joensuun Vesi, s. 43-45

<p>Joensuun Vedelle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin nostaa esille korkeat käyttömaksut verrattuna Joensuun Veden tuotantokustannuksiin. Joensuun Veden käyttömaksu (4,75 €/m³) on kaikkien vesilaitosten keskiarvoon verrattuna suuri, kun taas tuotantokustannukset (0,69 €/m³) ovat selkeästi pienemmät. Verrokkietona yhtiömuotoisen Kuopion Vesi Oy:n käyttömaksu vuonna 2022 oli 4,96 €/m³ ja tuotantokustannukset 2,07 €/m³. Mikkelin vesilaitoksen käyttömaksut olivat 5,8 €/m³ ja tuotantokustannukset 3,28 €/m³. Näissä verrokeissa käyttömaksu on hieman korkeampi, mutta myös tuotantokustannukset ovat selkeästi korkeammat kuin Joensuun Vedellä.</p>	<p>Tarkastuslautakunta on ottanut omista havainnoistaan ja vertailussa huomioon vain vesihuollon käyttömaksut. Vesihuoltolaitosten maksut muodostuvat kokonaisuudessaan käyttömaksusta, perusmaksusta ja liittymismaksusta. Joensuun Veden nykyisessä hinnoittelumallissa korostuu käyttömaksun osuus, mutta toisaalta tässä mallissa kuluttajilla on selkeämmin mahdollisuus vaikuttaa vesilaskunsa suuruuteen kulutustottumuksiaan muuttamalla. Huomioitaessa koko vesihuoltolaitoksen maksurakenne, on Joensuun Veden vertailuhinta Kuopiota ja Mikkeliä sekä koko valtakunnan keskiarvoa edullisempi. Joensuun Veden liiketoimintaselvityksen (27.8.2024) yhteydessä on toteutettu laajempi vesihuollon maksuvertailu.</p>
<p>Tarkastuslautakunta pyytää Joensuun Vedeltä lisätietoa sen hinnoittelu- ja kustannustasosta sekä siitä, miksi korkeita vesimaksuja kerätään.</p>	<p>Kts. ed.</p>

Tilakeskus s. 45-46

<p>Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille hankkeiden kustannusten ylitykset alkuperäiseen hyväksytyyn hankintasuunnitelmaan nähden. Esimerkiksi Sirkkalan liikuntakeskuksen hankkeessa sen alkuperäisen hankesuunnitelman mukainen kustannusarvo oli 4,057 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 6,901 milj. euroa. Kustannusten ylitys on 2,9 miljoonaa euroa eli 70,1 % enemmän kuin alkuperäisessä hankesuunnitelmassa.</p>	<p>Yleensä kustannusmuutosten syynä on hankkeen sisällön muuttuminen alkuperäisestä. Tämän vuoksi pelkkä vertailu alkuperäiseen ei aina ole tarkoituksenmukaista. Suunnitteluvaiheisiin sisältyy lähtökohtaisesti aina arvio eri rakennustavoista, mikäli se hankkeen lähtökohtien näkökulmasta on mahdollista. Tämä ei poista kustannusmuutosten mahdollisuutta, sillä erityisesti peruskorjauskohteissa lisä- ja muutostöitä ei suunnitteluvaiheessa voida kokonaan eliminoida.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan näkökulmasta ongelmana on, että uusia tiloja hankintaan kiihtyvällä tahdilla lisää, mutta samalla entisistä tiloista ei päästä eroon.</p>	<p>Tilanne on haasteellinen, kuten tarkastuslautakunta on havainnut. Käytöstä poistuvat tilat ovat harvoin sellaisenaan sopivia kovinkaan laajasti uusiokäyttöön, joten niiden hyödyntäminen vaatii kiinteistökehittämistä eri tavoin. Tähän tullaan kiinnittämään erityistä huomiota vuonna 2025.</p>

Kaupungin kokonaistuloksellisuuden arviointi

Henkilöstö, s. 47-53

<p>Tarkastuslautakunta on tyytyväinen sairauspoissaolojen selkeään vähenemiseen. Henkilöstön osalta tarkastuslautakunnan mielestä merkittävä muutos tilikauden aikana on ollut uusi työterveyshuollon palveluntarjoaja kaupungin työntekijöille. Sen myötä työterveyshuollon kustannukset nousivat, mutta samalla nousi myös henkilöstön tyytyväisyys työterveyshuollon palveluihin.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Sairauspoissaolojen määrä ja niistä aiheutuneet kustannukset laskivat vuoden 2023 aikana. Työterveyshuollon kustannukset ovat nousseet, mutta henkilöstön tyytyväisyys palveluihin myös kasvanut.</p>
<p>Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että henkilöstön ikäjakaumassa on kiinnitetty huomiota seuraavan 5–10 vuoden aikana eläköityvien määrään. Niin kuin henkilöstöraportissa on kirjoitettu, tulee kaupungin huolehtia, että eläköitymisten yhteydessä tietotaito siirtyy eteenpäin jatkaville ja uusille työntekijöille. Nuorten työntekijöiden osuuden kasvu on positiivinen asia.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on aiheellinen.</p>

Palvelujen laatu, s. 53-57

<p>Tarkastuslautakunta katsoo, että toimialojen asiakastyytyvyydet ovat yleisesti hyvällä tasolla. Tarkastuslautakunta kuitenkin toivoo, että toimialat kiinnittävät enemmän huomiota asiakastytyväisyyskyselyjen järjestämiseen ja viestintään, kysymysten aseteluun, vastaajamääriin ja tulosten analysointiin. Kyselyt ja asiakaspalautteet ovat erittäin tärkeitä välineitä ja keskeisiä toiminnan mittareita niin toimialoille itselleen kuin myös tarkastuslautakunnalle.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan tulevien kyselyiden suunnittelussa.</p>
---	--

Muita arvioiteja toiminnasta ja taloudesta, s. 58-62

<p>Kaupungin metsiä hoitaa pieni organisaatio. Saadun tilannekatsauksen ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan työt tehdään hyvin. Kaupunki on päättänyt taloudellisen tilanteen takia, että vuodesta 2024 alkaen kaupungin omistaman talousmetsän kasvu hakataan kokonaan. Aiemmin ilmasto-ohjelmaan liittyen talousmetsillä on ollut pienempi hakkuutavoite, jolloin kasvusta on hakattu noin puolet ja hiilinieluja on pystytty kasvattamaan.</p>	<p>Metsien suuremmat hakkuumäärät toteutetaan vain vuosina 2024 ja 2025, jonka jälkeen hakkuumäärissä palataan aiemmalle tasolle. On huomattava, että aiempina vuosina kaupunki on hakannut vain noin puolet metsän vuosikasvusta, joten nyt toteutettavilla lisäpuunmyynneillä käytetään aiemmin kertyneitä metsätalouden ekonomian näkökulman mukaisia hakkuusäästöjä. On mahdollista, että vuosien 2024 ja 2025 aikana eivät hiilinielut kasva, mutta hakkuiden jälkeen tehtävä uudelleen metsittäminen parantaa vuosien saatossa myös hiilensidontakykyä ja kasvavassa metsässä hiilensidontakyky on usein parempi kuin uudistuskypsässä metsässä.</p>
<p>Saadun tiedon perusteella Joensuun kaupungin HYTE-kerroin on rahoituksen saannin näkökulmasta hyvällä tasolla, vaikka se on laskeutunut edeltävästä vuodesta. Kerroin on sama kuin koko maan tason keskiarvo.</p>	<p>Hyte-kertoimen kehitystä seurataan osana kaupungin hyvinvointisuunnitelmatyötä.</p>

<p>TEAvisarin osalta tarkastuslautakunta painottaa, että viisarin tavoitteet ja toimenpiteet tuloksen parantamiseksi on oltava selvillä Joensuun kaupungin henkilöstölle. Viisarin kokonaistulosta nostaa selkeästi kuntajohdon ja kulttuurin pistemäärä. Vaikka kokonaisuudessaan pistemäärä on yli koko maan keskiarvon, on muiden sektorien, etenkin lukiokoulutuksen, perusopetuksen ja perusterveydenhuollon osalta vielä parannettavaa.</p>	<p>TEAvisaria seurataan osana kaupungin hyvinvointisuunnitelmatyötä. Palvelualoittain kahden vuoden välein toteutuvien kyselyjen vastauksen ja tulosten käsittelyn koordinointiin tulee kiinnittää huomiota.</p>
<p>Tarkastuslautakunta ehdottaa koulukuljetusten kustannusten eriyttämistä sekä kohdistamista koulutoimen kuluiksi ja eriteltynä koulukohtaisesti. Näin saataisiin luotua kokonaisarvio koulujen keskittämisen ja lakkauttamisen säästöistä, kun myös kasvaneet koulukuljetusmaksut huomioidaan</p>	<p>Koulukuljetusten eriyttäminen tarkasti koulukohtaisesti on erittäin haasteellista. Polkka järjestää tilausliikenteen. Jotta kuljetuksista saadaan mahdollisimman kustannustehokkaita, hyödynnetään samoja kuljetuksien eri koulujen kesken ja lisäksi kuljetuksessa saattaa olla esikoululaisia. Lisäksi lukuvuoden aikana voi tulla muutoksia kuljetuksiin. Teemme tarvittaessa kyllä arvioita koulukohtaisista kuljetuskuluista sen hetkisen tilanteen mukaan.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan näkemyksestä palaverissa puheenjohtajiston kanssa oli hyvä ilmapiiri ja havaintona tehtiin, että puheenjohtajistossa on ollut hieman vajaavaisuutta. Tarkastuslautakunta ehdottaa puheenjohtajan töiden jakamista, jotta yhden henkilön liialta kuormittamiselta vältyttäisiin (kaupunginvaltuuston puheenjohtajien yhteistyöpaaminen).</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio välittyy puheenjohtajistolle tiedoksi.</p>
<p>Hyvinvointiohjaajat ovat kouluissa tärkeässä roolissa, ja niille on suuri tarve. Ongelmana on, että suurin osa hyvinvointiohjaajista on hanke- rahoituksella ja siten määräaikaista. Toiminnan tärkeyden puolesta tarkastuslautakunta suosittaa, että hyvinvointiohjaajien työsuhteita tulisi vakinaistaa ja vakiinnuttaa toiminta kokonaisuudessaan kaupungin omaksi toiminnaksi</p>	<p>Vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmassa huomioidaan hyvinvointiohjaajien vakinaistamista.</p>

<p>Erityisopetuksen resursseihin liittyen tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille niiden koulukohtaisen määräytymisen periaatteiden läpinäkyvyyden. Tarkastuslautakunta on havainnut, että erityisopetuksen resursseja määrittäviin koulukertoihin on ollut kouluissa epäselvyyttä ja tyytymättömyyttä</p>	<p>Kerroin pohjautuu tutkittuun tietoon oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen taustoista. Kertoimen taustalla ovat: asuinalueen työttömien määrä, aikuiset, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta ja maahanmuuttaja taustaiset asukkaat alueella. Joensuun malli jakaa erityisopetuksen resurssi tutkimukseen ja tilastoihin perustuvalla kertomella on kansallisesti huomioitu malli, jota halutaan kopioida. Kertoimen tausta avataan rehtoreille vuosittain. Kertoimen lisäksi myönnetään harkinnanvaraista resurssia, jolla vastataan kertoimen ulkopuolelta tuleviin haasteisiin.</p>
<p>Kouluverkostoon liittyen tarkastuslautakunta nostaa esille yleissuuntauksen pienten koulujen lakkauttamisesta ja suurien koulujen rakentamisesta. Tarkastuslautakunta painottaa, että valitun suuntauksen tulee olla tarkoituksenmukainen ja perustua kokonaisuudyn arviointiin. Siihen kuuluu niin koululaisten hyvinvointi ja oppiminen, henkilöstön tyytyväisyys kuin myös kokonaismenot, jossa otetaan huomioon lisääntyneet koulukyytikustannukset.</p>	<p>Yksikkökoon kasvaminen laskevan lapsimäärän aikana on perusteltua. Opetuksen laatu, oppimisen ja hyvinvoinnin tuen ja lapsien saama opetuksen määrä voidaan pitää hyvällä tasolla, kun yksikön sopiva koko mahdollistaa joustavat koulukohtaiset ratkaisut ja henkilöstön osaamisen maksimaalisen hyödyntämisen.</p>
<p>Yleisenä huolenaiheena tarkastuslautakunta pitää lisääntyneitä häiriökäyttäytymistä kouluissa. Koulutoimen olisi tärkeä selvittää laajemmin ja syvällisemmin kouluikäisten lasten ja nuorten pahoinvoinnin tilaa ja tapoja ehkäistä ongelmatapauksia</p>	<p>Koulutuspalvelut ovat aktiivinen toimija perhekeskusverkostossa, jossa hyvinvointialueen lapsi- ja perhetyö yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa pyrkii havaitsemaan lasten ja nuorten parista nousevia ilmiöitä sekä monitoimijaisesti vastaamaan niihin. Lisäksi universaaleille lapset puheeksi keskusteluilla tiivistetään kodin ja koulun välistä yhteistyötä.</p>

Muita huomioita s.62

<p>Hankintojen tehostaminen on tärkeä asia, ja siinä on syytä panostaa yhteishankintoihin muiden kuntien ja hyvinvointialueen kanssa. Pohjois-Karjalan hankintatoimi on tässä avainasemassa, ja se tekee tärkeää työtä.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio hankintojen merkityksestä on oikea. Hankintojen tehostamista voidaan toteuttaa hankintojen paremmalla suunnittelulla, tilausjärjestelmän laajemmalla käytöllä sekä sopimusten huolellisella noudattamisella. Hankintojen toteuttaminen kustannustehokkaasti on tärkeä osa järkevää kustannusten hallintaa.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kuntayhteistyön osalta Joensuun kaupunki on ollut myötämielinen, ja kaupungin hyöty on käsitteenä nähty myös lähikuntia palvelevana. Taloustilanne huomioiden tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille ajatuksen, pitäisikö ulkopaikkakuntalaisille olla kaupungin tuottamissa palveluissa, kuten uimahallissa, eri hinnoittelu, jossa ei ole mukana kaupungin antamaa tukea.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan huomioon arvioitaessa palveluiden hinnoittelua.</p>
<p>Tarkastuslautakunta näkee, että kuntayhteistyön tulisi olla sellaista, josta on jokaiselle osapuolelle hyötyä. Nykymuodossa lähikuntien asukkaat voivat hyödyntää Joensuun rahoittamia palveluja siinä missä joensuulaisetkin. Ehdotuksena on suunnitella, tuottaa ja rahoittaa palveluja enemmän maakunnallisesti, jolloin hyödyt sekä palvelujen rahoittaminen jakautuisivat kuntien kesken tasapuolisemmin.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan huomioon kuntayhteistyössä.</p>
<p>Tarkastuslautakunta toivoo, että toimialat kiinnittävätkin enemmän huomiota asiakastytyväisyyskyselyjen järjestämiseen ja viestintään, kysymysten asetteluun, vastaajamääriin ja tulosten analysointiin. Kyseilyt ja asiakaspalautteet ovat erittäin tärkeitä välineitä ja keskeisiä toiminnan mittareita niin toimialoille itselleen kuin myös tarkastuslautakunnalle.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan tulevien kyselyiden suunnittelussa.</p>
<p>Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Joensuun kaupunki pitää huolen edunvalvonnasta viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden toimesta. Kaupungin omaa edunvalvontaa tulee vahvistaa, eikä se voi nojautua pelkästään kansanedustajiin, niin kuin aikaisemmin. Nykyään viranhaltijatason edunvalvonnassa on kuitenkin ainakin osittain onnistuttu. Myös Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ajaa Joensuun kaupungin asioita.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan huomioon edunvalvontatyössä.</p>

Puhas Oy s. 66-67

<p>Kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti, jolloin strategian jalkauttaminen ja yhdistäminen yhtiön omaan strategiaan on onnistunut paremmin.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Konserniohjauksen ja yhtiön välinen yhteistyö on tiivistynyt, joka näkyy myös yhtiön tavoitteiden toteutumisessa.</p>
<p>Puhas Oy:n osalta tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille korkeat jätemaksut. Tarkastuslautakunta haluaa varmistua siitä, että jätemaksuja kerätään vain sen verran kuin on tarpeen, eikä yhtiöön kerry varallisuutta ilman perusteita.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen palautteeseen on kiinnitetty huomiota ja vuoden 2024 talousarviossa on Puhas Oy:lle asetettu tavoite kustannustehokkaammasta toiminnasta ja maksutason kohtuullistamisesta.</p>

Yhteenveto tilivuoden 2023 arvioinnista s. 68

<p>Tilikausi 2023 oli kaupungin talouden kannalta hyvä toteutuen 20,9 milj. euroa ylijäämäisenä. Ylijäämä oli seurausta hyvinvointialueuudistuksen aikaansaamista kertaluonteisista eristä, jolloin kaupungin todellinen taloudellinen tilanne selviää vasta seuraavina vuosina.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio on oikea. Vuoden 2023 tulos oli ylijäämäinen, mutta taustalla oli poikkeuksellisia eriä. Erityisesti hyvinvointialueiden käynnistymiseen liittyneet verohännät tukivat vuoden 2023 taloutta. Myös valtionosuuksien taso oli vuonna 2023 huomattavasti korkeampi kuin vuonna 2024.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan näkemyksestä kestävä talouden painotus strategian toteuttamisessa suurenee koko ajan. Jos taloutta halutaan tulevaisuudessa tasapainottaa, näkyy se muiden strategisten tavoitteiden resursoinnissa ja toteutumisessa. Kaupungilla on aito tarve tehostaa sen taloutta, mutta samalla sen tulee huolehtia muiden strategisten painopisteiden toteutumisesta.</p>	<p>Talouden tilanteen kiristyminen on tuonut kestävä talouden suunnittelun entistä keskeisempään asemaan. Tasapainoinen talous turvaa kaupungin palveluiden tuottamisen myös jatkossa ja tukee kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamista laajasti. Kaupungin kasvu edellyttää resurssien tarkkaa priorisointia talouden tasapainotustyön rinnalla.</p>
<p>Syrjintä sekä pahoinvointi nuorten keskuudessa herättää suurta huolta. Jotta strategiakaudelle asetettuun tavoitelaan voidaan päästä, edellyttää se kaupungilta konkreettisia toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tarkastuslautakunnan huoli on, että väistämättä tehostamis- ja säästötoimenpiteet kohdistuvat myös lapsiin ja nuoriin.</p>	<p>Huomio on aiheellinen. Kyse on kansallisesta ja osin kansainvälisestä kehityssuunnasta, joka on lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta huolestuttava. Strategian tavoitteet eivät ole kaikin osin pystyneet reagoimaan kehityksen negatiiviseen vauhtiin. Kyseessä on kompleksinen kokonaisuus, johon yksin ei voida vastata kaupungin toimin resursoinnin tasosta riippumatta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehdään koko ajan vaikuttavaa pitkäjänteistä työtä läpi kaupungin palvelujärjestelmän.</p>

<p>Hyvinvointiohjaajat ovat kouluissa tärkeässä roolissa, ja niille on suuri tarve. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen hyvinvointiohjaajien toimintaan ja pyytää selvittämään niiden vakinaistamisen mahdollisuutta kouluissa.</p>	<p>Vuoden 2025 henkilöstösuunnitelmassa huomioidaan hyvinvointiohjaajien vakinaistamisia.</p>
<p>Tarkastuslautakunta nostaa huolenaiheeksi korjausvelan määrän, jota ei pidä unohtaa uusia investointeja tehtäessä. Mitä enemmän kaupunki investoi uusiin rakennuksiin, sitä vaikeampi on huolehtia nykyisten rakennusten korjaustarpeista. Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa käytettävissä olisi vertailutaulukko sisäisen vuokran kehityksestä verrattuna verrokkikaupunkeihin.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio korjausvelan kasvuriskistä on aivan oikea. Tämän riskin pienentämiseksi on erittäin tärkeää säilyttää riittävä investointitaso. Tällöin niinä vuosina, jolloin uudisrakennustarve on vähäisempää, voidaan kohdentaa rahoitusta korjausvelan hillintään. Sisäisestä vuokrasta ja sen vertailusta eri kaupunkien välillä on tehty selvitys ja se on tulossa syksyn 2024 aikana toimielinkäsittelyyn.</p>
<p>Toimialojen on syytä kiinnittää enemmän huomiota asiakastyytyväisyyskyselyjen järjestämiseen ja viestintään, kysymysten asetteluun, vastaajamääriin ja tulosten analysointiin. Kyselyt ja asiakaspalautteet ovat erittäin tärkeitä välineitä ja keskeisiä toiminnan mittareita niin toimialoille itselleen kuin myös tarkastuslautakunnalle.</p>	<p>Tarkastuslautakunnan huomio otetaan tulevien kyselyiden suunnittelussa.</p>
<p>Vesi- ja jätehuollon käyttömaksut ovat tarkastuslautakunnan näkemyksestä korkealla tasolla. Tarkastuslautakunta pyytää selvittämään perusteita käyttömaksujen muodostumiselle ja siihen, tulisiko niitä kohtuullistaa.</p>	<p>Tarkastuslautakunta on ottanut omissa havainnoissaan ja vertailussa huomioon vain vesihuollon käyttömaksut. Vesihuoltolaitosten maksut muodostuvat kokonaisuudessaan käyttömaksusta, perusmaksusta ja liittymismaksusta. Joensuun Veden nykyisessä hinnoittelumallissa korostuu käyttömaksun osuus, mutta toisaalta tässä mallissa kuluttajilla on selkeämmin mahdollisuus vaikuttaa vesilaskunsa suuruuteen kulutustottumuksiaan muuttamalla.</p> <p>Huomioitaessa koko vesihuoltolaitoksen maksurakenne, on Joensuun Veden vertailuhinta Kuopiota ja Mikkeliä sekä koko valtakunnan keskiarvoa edullisempi.</p>
<p>Tarkastuslautakunta esittää huolen maaseudun elinvoimaisuudesta. Vaikka kaikkialla nykyistä palvelutasoa ei voi säilyttää, on kaupungin samalla kiinnitettävä huomiota myös maaseudun pitoja vetovoimaan.</p>	<p>Maaseudun elinvoimaisuutta on edistetty muun muassa osallisuusohjelman ja maaseutuohjelman toimenpitein. Kehittämisen keskiössä on ollut asukaslähtöisyys ja pitäjistä nousevat tarpeet. Tämän lisäksi pitäjähokuttelua on tehty pistemäisin kampanjoin kaupungin hallinnoimissa viestintäkanavissa. Maaseudun pito- ja vetovoimaa parantavat toimenpiteet on toteutettu talousarvion käyttömenojen puitteissa ilman ulkopuolista hankerahoitusta.</p>

<p>Toimeenpano-ohjelmien suuri määrä on tarkastuslautakunnan näkökulmasta johtanut siihen, ettei niissä ole riittävästi resursseja ja niihin ei ole pystytty keskittymään tarpeeksi. Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimeenpano-ohjelmia tulisi olla kohtuullinen määrä ja niillä jokaisella tulee olla omistajuus, jotta tavoitteisiin voidaan päästä.</p>	<p>Uuden valtuustokauden alkaessa vuoden 2025 aikana valmistellaan uusi strategia. Tässä yhteydessä on tarkoituksenmukaista arvioida myös strategiaa toimeenpanevien ohjelmien määrää.</p>
<p>Kaupunki on saanut UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, mikä on hienoa. Kaupungin tulee samalla taata toimenpiteet, jotta lapsiystävällisenä kuntana pysytään jatkossakin.</p>	<p>Talouden ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan Lapsiystävällinen kunta -tunnuksen mukaiset toimenpiteet.</p>
<p>Tarkastuslautakunta pyytää lisää läpinäkyvyyttä investointien kustannusten toteuman vertaamisessa. Toteumaa tulisi verrata myös alkuperäiseen hankesuunnitelmaan, ei vain viimeisimpään talousarvioon. Näin saataisiin näkyville kustannusten kokonaisylitys tai -alitus</p>	<p>Yleensä kustannusmuutosten syynä on hankkeen sisällön muuttuminen alkuperäisestä. Tämän vuoksi pelkkä vertailu alkuperäiseen ei aina ole tarkoituksenmukaista. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi tuodaan jatkossa esille keskeisimmät syyt mahdollisiin muutoksiin ja niiden vaikutus kustannuksiin. Tällöin välittyy tieto myös kustannusten muutos alkuperäiseen verrattuna.</p>

